

DOI: 10.58423/2786-6742/2026-13-444-459
УДК 657:005.35:330.131.7

Надія ШКРОМИДА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна
ORCID ID: [0000-0001-7170-2497](https://orcid.org/0000-0001-7170-2497)
Scopus Author ID: [57222815208](https://scopus.org/authorid/57222815208)
e-mail: nadiia.shkromyda@cnu.edu.ua
(Corresponding author)

Юлія МАКСИМІВ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна
ORCID ID: [0000-0002-8614-0447](https://orcid.org/0000-0002-8614-0447)
Scopus Author ID: [57189039247](https://scopus.org/authorid/57189039247)

Аліна ГРУБЕЛЯС

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна
ORCID ID: [0009-0005-7115-3383](https://orcid.org/0009-0005-7115-3383)

ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ПОДОЛАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ АСИМЕТРІЇ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ БІЗНЕСУ

***Анотація.** Сучасна еволюція економічних відносин, зумовлена посиленням вимог до прозорості бізнесу та врахуванням соціальних і екологічних наслідків господарської діяльності, актуалізує переосмислення ролі бухгалтерського обліку і звітності. У статті здійснено теоретичне узагальнення та наукове обґрунтування трансформації облікових систем у контексті сталого розвитку. Предметом дослідження є процес інтеграції фінансових і нефінансових аспектів діяльності підприємства в єдину обліково-аналітичну систему, орієнтовану на відображення багатовимірної корпоративної цінності. Метою роботи визначено розкриття концептуальних засад переходу від фінансово-детермінованої моделі обліку до інтегрованої моделі, що забезпечує інформаційне підґрунтя для стратегічного управління економічними, соціальними та екологічними параметрами функціонування підприємства. Методологічну основу дослідження сформовано із застосуванням системного, інституційного та еволюційного підходів, а також методів наукової абстракції, порівняльного аналізу, класифікації та логічного узагальнення. Це дозволило ідентифікувати*

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

ключові етапи розвитку облікових систем, простежити зміну їх функціональної спрямованості та обґрунтувати розширення складу об'єктів обліку під впливом міжнародних стандартів сталого розвитку та цифровізації бізнес-процесів. У результаті дослідження обґрунтовано, що сучасна трансформація обліку має системний характер і проявляється у переході до інтегрованої моделі, в межах якої фінансові, соціальні та екологічні показники конвергують у єдиному інформаційному просторі. Визначено, що впровадження стандартів ESG-звітності та інтегрованого розкриття інформації сприяє зниженню інформаційної асиметрії, підвищенню релевантності звітних даних та узгодженню корпоративної стратегії з Цілями сталого розвитку. Обґрунтовано роль цифрових технологій як інфраструктурного чинника трансформації обліку, що забезпечує верифікованість, простежуваність і аналітичну насиченість нефінансової інформації. Сферу застосування отриманих результатів становлять практики формування облікової політики підприємств, системи корпоративного управління та підготовки фінансової, ESG і інтегрованої звітності в умовах імплементації міжнародних стандартів. Запропоновані положення можуть бути використані для удосконалення інформаційного забезпечення управлінських рішень і підвищення ефективності комунікації зі стейкхолдерами. Узагальнено, що трансформація обліку та звітності відображає глибинні інституційні зміни в економіці та зумовлює їх переорієнтацію з ретроспективної фіксації результатів на формування інформаційної основи стратегічного управління сталим розвитком підприємства. Інтеграція фінансових і нефінансових вимірів діяльності розглядається як ключова передумова забезпечення довгострокової стійкості та створення комплексної корпоративної цінності.

Ключові слова: сталий розвиток підприємства, інтегрована система обліку, ESG-звітність, нефінансова інформація, трансформація бухгалтерського обліку, інтегрована звітність, корпоративна соціальна відповідальність, цифрова трансформація.

JEL Classification: M41, M14, Q56, M48

Absztrakt. A gazdasági kapcsolatok modern evolúciója, amelyet az üzleti működés átláthatóságával szembeni fokozott elvárások, valamint a gazdasági tevékenység társadalmi és környezeti következményeinek figyelembevétele határoz meg, aktuálissá teszi a számvitel és a beszámolás szerepének újraértelmezését. A tanulmány a számviteli rendszerek fenntartható fejlődés kontextusában történő transzformációjának elméleti általánosítását és tudományos megalapozását végzi el. A kutatás tárgya a vállalat pénzügyi és nem-pénzügyi tevékenységi aspektusainak integrációs folyamata egy olyan egységes számviteli-analitikai rendszerbe, amely a többdimenziós vállalati érték megjelenítésére irányul. A munka célja a pénzügyileg determinált számviteli modelltől egy olyan integrált modellre való átmenet koncepcionális alapjainak feltárása, amely információs alapot biztosít a vállalat működésének gazdasági, társadalmi és környezeti paramétereit érintő stratégiai menedzsment számára. A kutatás módszertani alapját a rendszerszemléletű, intézményi és evolúciós megközelítések, valamint a tudományos absztrakció, az összehasonlító elemzés, az osztályozás és a logikai általánosítás módszerei alkotják. Ez lehetővé tette a számviteli rendszerek fejlődésének kulcsfontosságú szakaszainak azonosítását, funkcionális orientációjuk változásának nyomon követését, valamint a számviteli objektumok körének bővülésének megalapozását a fenntartható fejlődés nemzetközi standardjai és az üzleti folyamatok digitalizációja hatására. A kutatás eredményeként megalapozásra került, hogy a számvitel modern transzformációja rendszerszintű jellegű, és az integrált modellre való áttérésben nyilvánul meg, amelynek keretében a pénzügyi, társadalmi és környezeti mutatók egyetlen információs térben konvergálnak. Meghatározásra került, hogy az ESG-jelentéstételi standardok és az integrált információközlés bevezetése hozzájárul az információs aszimmetria csökkentéséhez, a beszámolási adatok relevanciájának növeléséhez, valamint a vállalati stratégia és a Fenntartható Fejlődési Célok közötti összhang megteremtéséhez. Megalapozásra került a digitális technológiák szerepe, mint a számviteli transzformáció infrastrukturális tényezője, amely

biztosítja a nem-pénzügyi információk hitelesíthetőségét, nyomon követhetőségét és analitikai telítettségét. Az eredmények alkalmazási területét a vállalati számviteli politika kialakításának gyakorlata, a vállalatirányítási rendszerek, valamint a pénzügyi, ESG- és integrált jelentések elkészítése képezik a nemzetközi standardok implementációjának feltételei között. A javasolt megközelítések felhasználhatók a vezetői döntések információs támogatásának fejlesztésére és a stakeholderekkel folytatott kommunikáció hatékonyságának növelésére. Összegzésként megállapításra kerül, hogy a számvitel és a beszámolás transzformációja a gazdaság mélyreható intézményi változásait tükrözi, és azok funkcióját a múltbeli eredmények retrospektív rögzítéséről a vállalat fenntartható fejlődését szolgáló stratégiai menedzsment információs alapjának kialakítása felé orientálja át. A pénzügyi és nem-pénzügyi dimenziók integrációja a hosszú távú stabilitás biztosításának és a komplex vállalati értékteremtésnek kulcsfontosságú előfeltételeként kerül értelmezésre.

Kulcsszavak: a vállalat fenntartható fejlődése, integrált számviteli rendszer, ESG-jelentés, nem pénzügyi információk, a számvitel transzformációja, integrált jelentés, vállalati társadalmi felelősségvállalás, digitális transzformáció.

Abstract. *The contemporary evolution of economic relations, driven by increasing requirements for business transparency and the consideration of social and environmental impacts of economic activity, necessitates a reconsideration of the role of accounting and reporting. The article provides a theoretical generalization and scientific substantiation of the transformation of accounting systems in the context of sustainable development. The subject of the study is the process of integrating financial and non-financial aspects of enterprise activity into a unified accounting and analytical system aimed at reflecting multidimensional corporate value. The purpose of the study is to reveal the conceptual foundations of the transition from a financially determined accounting model to an integrated model that provides an informational basis for the strategic management of economic, social, and environmental parameters of enterprise functioning. The methodological framework of the research is based on the application of systemic, institutional, and evolutionary approaches, as well as methods of scientific abstraction, comparative analysis, classification, and logical generalization. This made it possible to identify key stages in the development of accounting systems, trace changes in their functional orientation, and substantiate the expansion of accounting objects under the influence of international sustainability standards and the digitalization of business processes. The study substantiates that the modern transformation of accounting is systemic in nature and is manifested in the transition to an integrated model, within which financial, social, and environmental indicators converge within a single information space. It is determined that the implementation of ESG reporting standards and integrated disclosure contributes to reducing information asymmetry, enhancing the relevance of reporting data, and aligning corporate strategy with Sustainable development goals. The role of digital technologies is substantiated as an infrastructural driver of accounting transformation, ensuring the verifiability, traceability, and analytical richness of non-financial information. The scope of application of the results includes enterprise accounting policy development, corporate governance systems, and the preparation of financial, ESG, and integrated reporting in the context of the implementation of international standards. The proposed provisions can be used to improve the information support of managerial decision-making and to enhance the effectiveness of stakeholder communication. It is concluded that the transformation of accounting and reporting reflects profound institutional changes in the economy and leads to their reorientation from retrospective recording of results to the formation of an informational basis for the strategic management of sustainable enterprise development. The integration of financial and non-financial dimensions of activity is considered a key prerequisite for ensuring long-term sustainability and creating comprehensive corporate value.*

Keywords: *sustainable enterprise development, integrated accounting system, ESG reporting, non-financial information, accounting transformation, integrated reporting, corporate social responsibility, digital transformation.*

Постановка проблеми. Сучасні трансформаційні процеси в економіці, зумовлені посиленням ролі сталого розвитку, цифровізації та зростанням вимог до прозорості бізнесу, істотно змінюють підходи до оцінювання результатів діяльності підприємств. Традиційна система бухгалтерського обліку та звітності, орієнтована переважно на фінансові показники, виявляється недостатньою для відображення повного спектра впливів господарської діяльності, зокрема соціальних та екологічних аспектів. Це зумовлює виникнення інформаційного розриву між потребами стейкхолдерів і можливостями існуючого обліково-аналітичного забезпечення управління.

У сучасних умовах зростає значення нефінансової інформації, яка характеризує вплив підприємства на довкілля, суспільство та якість корпоративного управління. Водночас відсутність уніфікованих підходів до її ідентифікації, вимірювання та відображення у системі бухгалтерського обліку ускладнює процес прийняття обґрунтованих управлінських рішень і знижує рівень довіри до звітності. Незважаючи на активний розвиток міжнародних стандартів (IFRS S1, IFRS S2, GRI, ESRS), їх імплементація потребує адаптації до існуючих облікових практик та інтеграції з фінансовою звітністю.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю формування інтегрованої системи обліку і звітності, яка забезпечує узгодження фінансових і нефінансових показників у межах єдиного інформаційного простору. Вирішення цієї проблеми має важливе значення як для розвитку теорії бухгалтерського обліку, так і для практики управління підприємствами, оскільки дозволяє підвищити якість інформаційного забезпечення, зменшити інформаційну асиметрію та забезпечити стратегічну орієнтацію бізнесу на довгострокову стійкість і створення корпоративної цінності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Трансформація бухгалтерського обліку та корпоративної звітності в умовах сталого розвитку дедалі більше привертає увагу українських та міжнародних дослідників. Сучасні економічні, соціальні та екологічні виклики вимагають від облікових систем відображати не лише фінансові результати, а й нефінансові аспекти діяльності підприємств.

В Україні питання інтеграції ESG-показників у систему обліку та адаптації міжнародних стандартів до національних умов активно досліджують Д. Селецька [1, 8], Л. Богатчик та ін. [2] та А. Чмут [3]. Д. Селецька [1] підкреслює значення нормативного забезпечення ESG-звітності та наголошує на необхідності адаптації міжнародних практик до українського контексту. Л. Богатчик та ін. [2] доводять, що інтеграція нефінансових показників підвищує прозорість бізнесу та довіру інвесторів, однак потребує системного підходу до облікової трансформації. А. Чмут [3] зосереджується на практичних аспектах

впровадження директиви CSRD в Україні, відзначаючи виклики локалізації міжнародних стандартів. О. Олійник та В. Іваницький [4] висвітлюють управлінську роль ESG-звітності, акцентуючи на її стратегічному значенні для прийняття рішень у корпоративному управлінні.

Міжнародні дослідження підтверджують глобальний тренд інтеграції нефінансової інформації в облікові системи. E. Sutisman, I. Auliyah та I. Noy [5] демонструють взаємозв'язок між фінансовою звітністю та соціальною відповідальністю, підкреслюючи зростання значення нефінансових даних для оцінки ефективності підприємств. P. Lestari та D. Gangodawilage [6] показують, що ESG-звітність підвищує інвестиційну привабливість компаній, але питання повної інтеграції нефінансових показників у облікові системи залишається відкритим. I. Kurnia та ін. [7] пропонують аналітичний фреймворк для включення ESG-метрик у традиційні облікові системи, що дозволяє оцінювати соціально-екологічні ризики, але не формалізує цілісну інтегровану модель.

Узагальнення літератури демонструє, що сучасні дослідження концентруються на аналізі регуляторних вимог, практичних аспектів ESG-звітності та інструментів інтеграції фінансових і нефінансових показників. Водночас відсутня системна концепція обліково-аналітичної моделі, яка б формувала єдину аналітичну платформу для стратегічного управління сталим розвитком підприємства [8]. Це відкриває перспективи для подальших досліджень у сфері оцінки багатовимірної корпоративної цінності та управління корпоративною стійкістю.

Окремої уваги заслуговує концепція «подвійної суттєвості» (double materiality), закріплена у стандартах ESRS, яка передбачає оцінювання як впливу зовнішнього середовища на підприємство (фінансова суттєвість), так і зворотного впливу підприємства на суспільство та довкілля (суттєвість впливу). Ця концепція принципово змінює логіку побудови облікової системи: від реєстрації фактів до проактивного відображення ризиків і можливостей у двох напрямках. Її імплементація у вітчизняну облікову практику потребує як методологічного, так і нормативного забезпечення.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження трансформації бухгалтерського обліку та звітності у контексті сталого розвитку підприємств. Завдання полягають у вивченні еволюції облікових систем від фінансово-орієнтованої моделі до інтегрованої моделі, яка поєднує економічні, соціальні та екологічні аспекти; аналізі сучасних міжнародних стандартів ESG та нефінансової звітності; оцінці ролі цифрових технологій у підвищенні точності та прозорості обліку; та розробці рекомендацій для впровадження інтегрованої системи обліку, що забезпечує інформаційну основу для стратегічного управління підприємством, спрямованого на створення довгострокової цінності та соціально відповідальний розвиток.

Методи та методологія. Методологічну основу дослідження сформовано із застосуванням системного, інституційного та еволюційного підходів, а також

методів наукової абстракції, порівняльного аналізу, класифікації та логічного узагальнення. Це дозволило ідентифікувати ключові етапи розвитку облікових систем, простежити зміну їх функціональної спрямованості та обґрунтувати розширення складу об'єктів обліку під впливом міжнародних стандартів сталого розвитку та цифровізації бізнес-процесів.

Основні результати дослідження. Поглиблення взаємозалежності економічних, соціальних та екологічних процесів істотно змінює вимоги до інформаційного забезпечення управління підприємством. У сучасній економіці фінансовий результат перестає бути єдиним критерієм ефективності господарської діяльності, поступаючись місцем багатовимірній оцінці, що охоплює вплив бізнесу на людський капітал, природні ресурси та суспільний добробут. За цих умов традиційна система бухгалтерського обліку, сформована в межах фінансово-орієнтованої парадигми, виявляється обмеженою щодо відображення нефінансових наслідків діяльності підприємств [9].

Зазначене зумовлює необхідність трансформації облікової системи у напрямі інтеграції фінансових і нефінансових показників, що відповідають концепції сталого розвитку та соціальної відповідальності бізнесу. Облік і звітність набувають ознак стратегічного інструменту, який забезпечує формування релевантної інформації для прийняття управлінських рішень, орієнтованих на довгострокову цінність підприємства. Цей процес інституційно закріплюється через міжнародні стандарти звітності, зокрема IFRS S1 «General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information» [10] та IFRS S2 «Climate-related Disclosures» [11], розроблені International Sustainability Standards Board, які формують єдині підходи до розкриття інформації про ризики та можливості сталого розвитку.

Паралельно продовжує розвиватися система стандартів нефінансової звітності Global Reporting Initiative (GRI), що забезпечує уніфікацію показників соціального та екологічного впливу діяльності підприємств. На регіональному рівні Європейського Союзу дані процеси інституціоналізуються через Директиву CSRD та стандарти ESRS, затверджені European Commission, які орієнтують підприємства на розкриття інформації про стійкість бізнес-моделей і ланцюгів створення вартості [12].

Еволюція бухгалтерського обліку відображає зміну суспільних запитів щодо результатів господарської діяльності. Якщо на ранніх етапах розвитку економіки облік виконував функцію фіксації майнового стану та фінансових результатів, то в сучасних умовах він має забезпечувати комплексну оцінку економічних, соціальних та екологічних наслідків діяльності підприємства. Таким чином, відбувається поступовий перехід від фінансово-орієнтованої моделі до інтегрованої моделі обліку, яка враховує багатовимірний характер створення вартості.

Логіку цієї трансформації узагальнено в табл. 1, де представлено основні етапи розвитку системи обліку і звітності в контексті сталого розвитку. Наведені

характеристики свідчать про розширення кола об'єктів обліку та зміну цільової орієнтації звітності від фіксації минулих фінансових результатів до відображення комплексного впливу бізнесу на зацікавлені сторони.

Таблиця 1

Еволюція системи обліку та звітності в контексті сталого розвитку

Етап розвитку	Характеристика облікової системи	Основні об'єкти обліку	Орієнтація звітності
Традиційна фінансова модель	Зосередженість на фінансових результатах діяльності	Активи, зобов'язання, доходи, витрати	Фінансова звітність
Соціально орієнтована модель	Включення соціальних аспектів у систему обліку	Витрати на персонал, охорону праці, соціальні програми	Соціальна звітність
Екологічно орієнтована модель	Інтеграція екологічних параметрів у процес обліку	Екологічні витрати, викиди, відходи	Екологічна звітність
Інтегрована модель сталого розвитку	Поєднання фінансових, соціальних та екологічних компонентів	Фінансові, соціальні та екологічні об'єкти обліку	Інтегрована та ESG-звітність

Джерело: сформовано авторами.

Розширення кола об'єктів обліку створює підґрунтя для формування нової системи звітності, яка забезпечує повнішу інформаційну картину діяльності підприємства. ESG-звітність (Environmental, Social and Governance) включає показники впливу на довкілля, соціальні відносини та корпоративне управління, що підвищує прозорість бізнесу та рівень довіри з боку інвесторів і суспільства [13]. Водночас зменшення інформаційної асиметрії досягається не лише за рахунок розширення обсягу розкриття інформації, а й через підвищення її якості. Критеріями оцінювання такого ефекту є повнота розкриття нефінансових показників, їх порівнюваність у динаміці та між підприємствами, достовірність і верифікованість даних, а також своєчасність їх оприлюднення. Сукупність зазначених характеристик формує інформаційну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень і сприяє зниженню рівня невизначеності для стейкхолдерів.

Важливо підкреслити, що трансформація обліку і звітності має не лише відображальний, а й регулятивний характер. Включення соціальних та екологічних показників до системи обліку перетворює їх на об'єкти управління, що зумовлює зміну управлінських пріоритетів підприємства. Таким чином, облік і звітність набувають функцій інституційного механізму формування поведінки бізнесу у напрямі сталого розвитку. Запропонований підхід дозволяє розглядати систему обліку як фактор впливу на стратегію підприємства, оскільки саме через облікові показники визначаються цілі, оцінюються ризики та формується відповідальність менеджменту за досягнення соціальних та екологічних результатів. У межах сталого розвитку система обліку виконує також функцію

«фільтра суттєвості», через який ідентифікуються пріоритетні напрями впливу діяльності підприємства на суспільство та довкілля. Саме облікові процедури забезпечують відбір релевантної інформації для управлінських рішень та формування звітності, що відповідає вимогам стандартів GRI, IFRS S1/S2 та ESRS. Систематизацію основних об'єктів обліку в системі сталого бізнесу запропоновано на рис. 1.

Рис. 1. Основні об'єкти обліку в системі сталого та соціально відповідального бізнесу

Джерело: сформовано авторами.

У теоретичному плані запропонована модель спирається на концепцію багатовимірного капіталу (Multiple Capital Framework), закладену у Міжнародній концепції інтегрованої звітності (IIRC, 2021), яка розрізняє фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, соціальний та природний капітали. Трансформація бухгалтерського обліку у цьому контексті означає перехід від моноцентричної фінансової моделі до поліцентричної облікової архітектури, де кожен вид капіталу потребує окремих процедур ідентифікації, оцінювання та відображення. Саме ця логіка визначає структуру запропонованої інтегрованої моделі та обґрунтовує необхідність розширення об'єктів первинного обліку за межі традиційної фінансової парадигми.

Систематизація об'єктів обліку в системі сталого та соціально відповідального бізнесу (рис. 1) відображає суттєве розширення інформаційного простору управління підприємством. Інкорпорація соціальних та екологічних аспектів до складу об'єктів обліку зумовлює необхідність трансформації методичних підходів до їх ідентифікації, оцінювання та відображення у звітності. За таких умов бухгалтерський облік виходить за межі виключно фінансової парадигми та набуває інтегрованого характеру, забезпечуючи узгодження економічних, соціальних і екологічних параметрів функціонування підприємства в межах єдиної інформаційної системи. Результати попереднього проведеного бібліометричного аналізу [14] підтверджують наявність значного, проте недостатньо реалізованого потенціалу бухгалтерського обліку та звітності,

який потребує подальшого методологічного розвитку з метою зменшення інформаційної асиметрії в системі управління сталим розвитком бізнесу.

Важливим чинником розвитку сучасних облікових систем виступає цифрова трансформація (Digital Transformation), оскільки традиційні методи збору та обробки даних не забезпечують необхідної оперативності та повноти нефінансової інформації. Використання технологій Big Data дозволяє акумулювати та аналізувати значні обсяги структурованих і неструктурованих даних щодо соціальних та екологічних аспектів діяльності підприємства. Водночас технологія Blockchain сприяє підвищенню прозорості та простежуваності інформації завдяки незмінності записів і можливості їх верифікації. Разом з тим ефективність застосування зазначених технологій залежить від рівня їх інтеграції в облікові системи та інституційного середовища, а їх потенціал у підвищенні достовірності звітності та зниженні ризиків викривлення інформації підтверджується сучасними науковими дослідженнями [17, 18, 19].

Водночас розширення складу об'єктів обліку не має самодостатньої цінності без їх подальшої трансформації у систему агрегованих показників, придатних для аналітичного використання та комунікації зі стейкхолдерами. Саме на рівні звітності здійснюється узагальнення та інтерпретація облікової інформації з позицій інформаційних потреб різних груп користувачів, що зумовлює диференціацію форм і форматів звітних документів залежно від цільового призначення.

У цьому контексті фінансову, ESG та інтегровану звітність доцільно розглядати не як взаємовиключні, а як комплементарні елементи єдиної системи корпоративної комунікації. Їх поєднання забезпечує комплексне відображення процесу створення довгострокової цінності підприємства шляхом синтезу економічної результативності, соціальної відповідальності та екологічної стійкості. Такий підхід підвищує аналітичну насиченість звітності та формує передумови для її використання як інструменту стратегічного управління сталим розвитком підприємства.

Зазначені положення зумовлюють необхідність структуризації форм звітності залежно від характеру інформації, що відображається, та цільового призначення для різних груп користувачів. У сучасних умовах фінансова, ESG та інтегрована звітність виконують різні, проте взаємопов'язані функції в системі інформаційного забезпечення сталого розвитку підприємства. Відмінності між ними полягають не лише у складі показників, а й у рівні узагальнення інформації, часовій орієнтації та спрямованості на відображення економічних, соціальних і екологічних результатів діяльності. Саме тому доцільним є здійснення їх порівняльної характеристики. Порівняльний аналіз фінансової, ESG та інтегрованої звітності здійснюється за такими критеріями склад і структура показників, рівень стандартизації, орієнтація на групи користувачів, часовий горизонт відображення інформації та функціональне призначення у

системі управління. Вибір для аналізу стандартів GRI, IFRS S1/S2 та ESRS зумовлений їх ключовою роллю у формуванні сучасної системи корпоративного розкриття інформації та їх взаємодоповнюваністю. Узагальнення результатів такого аналізу подано в табл. 2.

Таблиця 2

Порівняльна характеристика видів звітності

Вид звітності	Основний зміст	Користувачі	Орієнтація
Фінансова	Фінансові результати і стан	Інвестори, кредитори	Фінансова
ESG-звітність	Дані про ESG вплив	Стейкхолдери	Нефінансова
Інтегрована	Фінансові + нефінансові показники	Широке коло користувачів	Стратегічна

Джерело: сформовано авторами.

Порівняльна характеристика видів звітності (табл. 2) засвідчує формування багаторівневої системи корпоративного розкриття інформації, у межах якої кожен формат виконує специфічну функціональну роль у процесі інформаційного забезпечення управління підприємством та взаємодії з його зацікавленими сторонами. Фінансова звітність відображає результати господарської діяльності переважно в короткостроковій часовій перспективі та слугує базою для оцінювання фінансової стійкості суб'єкта господарювання. ESG-звітність зосереджується на розкритті нефінансових параметрів створення вартості, що характеризують соціальні, екологічні та управлінські аспекти функціонування бізнесу. Інтегрована звітність, поєднуючи зазначені виміри, формує цілісне уявлення про бізнес-модель підприємства та її здатність забезпечувати довгострокову економічну, соціальну та екологічну результативність.

Сучасні академічні дослідження підтверджують, що підхід до обліку та звітності, який охоплює як традиційні фінансові, так і ESG-складові, сприяє комплексному розумінню механізмів сталого розвитку та корпоративної відповідальності. Зокрема, Teh D. та Khan T. [15] у своїй бібліометричній аналітичній роботі доводять, що дисципліни бухгалтерського обліку, менеджменту та корпоративного управління дедалі більше конвергують у рамках досліджень сталого розвитку, акцентуючи на міждисциплінарних підходах до формування інформації для стейкхолдерів. Це вказує на важливість інтегрованого підходу, який здатний охопити широку сукупність економічних, соціальних та екологічних сигналів про діяльність підприємства.

Підтвердженням подібної логіки є також оглядовий аналіз Roszak S., Sandu R., Königsgruber R. та Ramid S. [16], який демонструє, що сучасні дослідження інтегрованої звітності (Integrated Reporting – IR) все частіше зосереджуються не лише на формальних розкриттях, а й на практичних аспектах її застосування, значенні для процесу прийняття рішень та взаємозв'язку між

інформацією та стратегічним управлінням. Такий «practice turn» у дослідженнях сприяє глибшому осмисленню ролі ІР як механізму інтеграції нефінансової інформації в корпоративні системи управління та звітності.

Отже, фінансову, ESG та інтегровану звітність доцільно розглядати як взаємопов'язані елементи єдиної системи корпоративного розкриття інформації. Їх поєднання формує інформаційне підґрунтя для переходу від тактичного управління фінансовими показниками до стратегічного управління сталим та соціально відповідальним розвитком підприємства, орієнтованого на довгострокову цінність. У такому контексті нова роль обліку і звітності полягає не лише в описі минулих результатів, а й у створенні інформаційної основи для формування майбутніх стратегічних рішень.

Зазначені взаємозв'язки між стратегією сталого розвитку підприємства, системою обліку та форматами звітності доцільно подати у вигляді концептуальної схеми, що дозволяє відобразити механізм трансформації первинної облікової інформації у показники ESG та інтегрованої звітності та розкрити нову роль обліку і звітності у формуванні сталого та соціально відповідального бізнесу (рис. 2).

Рис. 2. Трансформація обліку у систему стратегічного управління сталим бізнесом

Джерело: сформовано авторами на основі даних таблиць 1, 2 та [10, 11, 12].

Рис. 2 демонструє концептуальний механізм трансформації первинних облікових даних у систему стратегічного управління сталим та соціально відповідальним бізнесом. На відміну від традиційних моделей, де облік виконує виключно функцію фіксації фінансових результатів, запропонована схема відображає «multi-dimensional value creation», інтегруючи фінансові, соціальні та екологічні показники в єдиний аналітичний простір. Такий підхід дозволяє

підприємствам не лише оцінювати історичні результати, а й здійснювати «forward-looking assessment» впливу управлінських рішень на різні групи стейкхолдерів та природне середовище.

Запропонована модель відображає не лише концептуальні взаємозв'язки, але й практичний механізм інтеграції даних у системі обліку. На рівні первинного обліку формуються фінансові показники (доходи, витрати, активи, зобов'язання, грошові потоки та фінансові результати тощо), соціальні (витрати на персонал, охорону праці, соціальні програми тощо) та екологічні (споживання енергії та води, відходи виробництва, екологічні витрати тощо). Подальша обробка інформації передбачає їх узагальнення та трансформацію у систему ESG-індикаторів, які інтегруються у фінансову та управлінську звітність. Це забезпечує формування єдиного інформаційного простору, в межах якого здійснюється оцінювання ефективності бізнес-моделі, управління ризиками та прийняття стратегічних рішень, орієнтованих на створення довгострокової корпоративної цінності.

У таблиці 3 наведено приклад трансформації первинних облікових даних у стандартизовані ESG-індикатори та демонструє прямий зв'язок між обліковими процедурами і вимогами міжнародних стандартів звітності. Такий підхід забезпечує верифікованість і порівнюваність показників у міжчасовому та міжсуб'єктному вимірах, що є необхідною умовою формування якісної ESG-звітності відповідно до вимог GRI, IFRS S1/S2 та ESRS

Таблиця 3

Приклад трансформації первинних облікових показників у систему ESG-індикаторів

ESG-блок	Первинний показник	ESG-індикатор
Екологічний (E)	Споживання енергії (кВт·год)	Енергоємність на одиницю продукції
Екологічний (E)	Обсяг викидів CO ₂ (т)	Вуглецевий слід (Score 1, 2)
Екологічний (E)	Обсяг відходів виробництва (т)	Коефіцієнт утилізації відходів
Соціальний (S)	Витрати на навчання персоналу (грн)	Інвестиції в людський капітал на працівника
Соціальний (S)	Плинність кадрів (%)	Індекс стабільності персоналу
Соціальний (S)	Кількість випадків травматизму	Коефіцієнт виробничого травматизму
Управлінський (G)	Склад наглядової ради	Частка незалежних директорів (%)
Управлінський (G)	Витрати на комплаєнс-програми	Індекс відповідності антикорупційній політиці

Джерело: складено авторами.

Наукова цінність моделі полягає у формалізації «information asymmetry mitigation»: інтеграція нефінансової інформації у систему звітності зменшує інформаційну асиметрію між підприємством та інвесторами, регуляторами та

суспільством. Облік і звітність стають активними інструментами стратегічного управління, а не лише пасивними джерелами даних. Це дозволяє здійснювати «strategic alignment of ESG indicators» із корпоративною стратегією та пріоритетами сталого розвитку, створюючи основу для довгострокового управління ризиками та можливостями.

Запропонована концепція перетворює облік із пасивного інструменту звітності на активний механізм управління корпоративною стійкістю. Модель відкриває нові напрями для академічних досліджень у сфері інтегрованої звітності, ESG-менеджменту та стратегічного управління, надаючи підґрунтя для розвитку інноваційних методик оцінки багатовимірної корпоративної цінності та її комунікації зі стейкхолдерами.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження свідчить, що сучасна трансформація бухгалтерського обліку та звітності суттєво змінює роль цих інструментів у формуванні сталого та соціально відповідального бізнесу. Облік перестає бути лише інструментом фіксації фінансових результатів і стає платформою для комплексної оцінки економічних, соціальних та екологічних наслідків діяльності підприємства. Інтеграція фінансових і нефінансових показників дозволяє формувати цілісне уявлення про створення довгострокової цінності та підвищує прозорість бізнесу для різних зацікавлених сторін.

З методологічної точки зору запропонована модель функціонує на трьох взаємопов'язаних рівнях: рівень первинного обліку, що забезпечує ідентифікацію та реєстрацію фінансових, соціальних та екологічних об'єктів обліку відповідно до принципів повноти та суттєвості; рівень агрегування, який передбачає трансформацію первинних даних у систему ESG-індикаторів через процедури класифікації, оцінювання та зіставлення з вимогами міжнародних стандартів; рівень стратегічного управління - інтегрує агреговані показники у процеси прийняття рішень, управління ризиками та формування корпоративної стратегії сталого розвитку.

Така модель обліку та звітності зменшує інформаційну асиметрію між підприємством, інвесторами, державними органами та суспільством. Включення соціальних та екологічних показників у систему управління сприяє формуванню стратегічних пріоритетів підприємства, орієнтованих на довгострокову економічну та соціальну стійкість. Це створює умови для ефективного управління ризиками та можливостями сталого розвитку і забезпечує основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Особливу актуальність має застосування запропонованої моделі в контексті українського та європейського бізнесу, де регуляторні вимоги до соціальної та екологічної звітності дедалі посилюються. Перспективи подальших досліджень полягають у розробці облікової політики, яка визначає порядок ідентифікації та оцінювання соціальних та екологічних об'єктів обліку з урахуванням принципу подвійної суттєвості, а також практичних можливостей

поетапної інтеграції ESG-даних у наявні ERP-системи, починаючи з екологічних показників як найбільш кількісно вимірюваних. Також необхідно розробити методіку кількісної оцінки багатовимірної цінності підприємства, що поєднує фінансові, соціальні та екологічні показники в єдину аналітичну систему.

Фінансування. Автори не отримували фінансування для цього дослідження.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що не мають конфлікту інтересів.

Декларація використання ШІ. Під час підготовки рукопису автори частково використовували інструмент штучного інтелекту - Gemini для перекладу та перевірка граматики. Усі результати, висновки та інтерпретації є виключно авторським внеском.

Список використаних джерел

1. Селецька Д. О. Нормативне регулювання звітності зі сталого розвитку. *Проблеми теорії і методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2024. № 2 (58). С. 58–66. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2024-2\(58\)-58-66](https://doi.org/10.26642/pbo-2024-2(58)-58-66)
2. Богатчик Л., Лопатовицький В., Лопатовицька О., Мельничук І. Облік та звітність ESG-показників як інструмент підвищення прозорості бізнесу в умовах сталого розвитку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2025. Том 346. № 5. С. 464–472. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-346-5-68>
3. Чмут А. В. CSRD як інструмент сталого відновлення України: перспективи впровадження стандартів ESG-звітності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2025-57-10>
4. Олійник О. В., Іваницький В. М. Управлінський вимір ESG-звітності: концептуальні засади інтеграції у корпоративні облікові системи. *Проблеми теорії і методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2025. № 2 (61). С. 47–53. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2025-2\(61\)-47-53](https://doi.org/10.26642/pbo-2025-2(61)-47-53)
5. Sutisman E., Auliyah I., Noy I. Accounting for society: Examining the interplay between financial reporting and social responsibility. *Advances in Applied Accounting Research*. 2024. Vol. 2 (1). P. 54–70. DOI: <https://doi.org/10.60079/aaar.v2i1.166>
6. Lestari P. A., Gangodawilage D. Sustainability accounting and the future of ESG reporting: Investor insights. *Sinergi International Journal of Accounting and Taxation*. 2025. Vol. 3(1). P.67–78. DOI: <https://doi.org/10.61194/ijat.v3i1.488>
7. Kurnia I., Purwanti A., Judijanto L., Samiun A. A., Saripujiana D. Integrating ESG metrics into traditional accounting systems: A framework for future practice. *Journal of Economic, Business and Accounting (COSTING)*. 2024. Vol. 7(6). P.12381. DOI: <https://doi.org/10.31539/costing.v7i6.12381>
8. Селецька Д. О. Формування ESG-звітності за стандартами GRI: соціальний аспект. *Проблеми теорії і методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2024. № 3(59). С. 20–36. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2024-3\(59\)-20-36](https://doi.org/10.26642/pbo-2024-3(59)-20-36)
9. Sundarasan S., Rajagopalan U., Alsmady A. A. Environmental accounting and sustainability: A meta-synthesis. *Sustainability*. 2024. Vol. 16(21). P. 9341. DOI: <https://doi.org/10.3390/su16219341>
10. International Sustainability Standards Board. IFRS S1 General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information. 2023. URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s1-general-requirements/> (дата звернення: 03.03.2026)

11. International Sustainability Standards Board. IFRS S2 Climate-related Disclosures. 2023. URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s2-climate-related-disclosures/> (дата звернення: 03.03.2026)
12. European Commission. Commission Delegated Regulation (EU) 2023/2772 establishing ESRS. 2023. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2023/2772/oj/eng (дата звернення: 03.03.2026)
13. Ittipornpaisarn P., Sae-Lim P. Are companies really awaking in ESG? Analyzing ESG disclosure toward corporate sustainability text data. *Int J Discl Gov* (2025). DOI: <https://doi.org/10.1057/s41310-025-00309-z>
14. Maksymiv Y., Skromyda N., Urbancic J. Accounting and Reporting in Supporting the Transition to a Circular Economy: a Bibliometric Analysis. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. 2024. № 11(4). P. 101–110. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnu.11.4.101-110>
15. Teh D., Khan T. Sustainability-focused accounting, management, and governance research: A bibliometric analysis. *Sustainability*. 2024. Vol. 16(23). P. 10435. DOI: <https://doi.org/10.3390/su162310435>
16. Roszak S., Sandu R., Königsgruber R., Ramid S. The practice turn in integrated reporting (IR) research: a comprehensive review. *Accounting Auditing & Control*. 2025. Vol. 31(1). P. 7–51. DOI: <https://doi.org/10.3917/cca.311.0007>
17. Kampionis G., Thanasis G. L., Gorodyskiy M., Bereznyi O. Blockchain in the New Era of Accounting: A PRISMA-Guided Review on Trends and Future Prospects. *Public Policy and Accounting*. 2025. № 2 (12). P. 3–12. DOI: [https://doi.org/10.26642/ppa-2025-2\(12\)-3-12](https://doi.org/10.26642/ppa-2025-2(12)-3-12)
18. Ahmed W. Blockchain and Big Data Integration in Financial Transparency: Explore How Combining Blockchain with Big Data Improves Transparency in Financial Reporting and Fraud Detection. *Journal of Economics, Business, and Commerce*. 2025. № 2(2). P. 129–134. DOI: <https://doi.org/10.69739/jebc.v2i2.967>
19. Parra-Domínguez J., Sanz Martín L., López Pérez G., Zafra Gómez J. L. The disruption of blockchain technology in accounting: A review of scientific progress. *Journal of Accounting & Organizational Change* 2025. № 21(7). P. 330-362. DOI: <https://doi.org/10.1108/JAOC-10-2024-0327>

References

1. Seletska, D. O. (2024). Regulatory framework for sustainability reporting. *Problems of Theory and Methodology of Accounting, Control and Analysis*, 2(58), 58–66. [https://doi.org/10.26642/pbo-2024-2\(58\)-58-66](https://doi.org/10.26642/pbo-2024-2(58)-58-66) [in Ukrainian]
2. Bohatshyk, L., Lopatovytskyi, V., Lopatovytska, O., & Melnychuk, I. (2025). Accounting and reporting of ESG indicators as a tool for increasing business transparency in the context of sustainable development. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 346(5), 464–472. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-346-5-68> [in Ukrainian].
3. Chmut, A. V. (2025). CSRD as a tool for sustainable recovery of Ukraine: prospects for implementation of ESG reporting standards. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series "Economic Sciences"*, (57). <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2025-57-10> [in Ukrainian].
4. Oliinyk, O. V., & Ivanytskyi, V. M. (2025). Managerial dimension of ESG reporting: conceptual principles of integration into corporate accounting systems. *Problems of Theory and Methodology of Accounting, Control and Analysis*, 2(61), 47–53. [https://doi.org/10.26642/pbo-2025-2\(61\)-47-53](https://doi.org/10.26642/pbo-2025-2(61)-47-53) [in Ukrainian].
5. Sutisman, E., Auliyah, I., & Noy, I. (2024). Accounting for society: Examining the interplay between financial reporting and social responsibility. *Advances in Applied Accounting Research*, 2(1), 54–70. <https://doi.org/10.60079/aaar.v2i1.166>

6. Lestari, P. A., & Gangodawilage, D. (2025). Sustainability accounting and the future of ESG reporting: Investor insights. *Sinergi International Journal of Accounting and Taxation*, 3(1), 67–78. <https://doi.org/10.61194/ijat.v3i1.488>
7. Kurnia, I., Purwanti, A., Judijanto, L., Samiun, A. A., & Saripujiana, D. (2024). Integrating ESG metrics into traditional accounting systems: A framework for future practice. *Journal of Economic, Business and Accounting (COSTING)*, 7(6), 12381. <https://doi.org/10.31539/costing.v7i6.12381>
8. Seletska, D. O. (2024). Formation of ESG reporting according to GRI standards: social aspect. *Problems of Theory and Methodology of Accounting, Control and Analysis*, 3(59), 20–36. [https://doi.org/10.26642/pbo-2024-3\(59\)-20-36](https://doi.org/10.26642/pbo-2024-3(59)-20-36) [in Ukrainian].
9. Sundarasan, S., Rajagopalan, U., & Alsmady, A. A. (2024). Environmental accounting and sustainability: A meta-synthesis. *Sustainability*, 16(21), 9341. <https://doi.org/10.3390/su16219341>
10. International Sustainability Standards Board. (2023). IFRS S1 General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information. <https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s1-general-requirements/>
11. International Sustainability Standards Board. (2023). IFRS S2 Climate-related Disclosures. <https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s2-climate-related-disclosures/>
12. European Commission. (2023). Commission Delegated Regulation (EU) 2023/2772 establishing ESRS. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2023/2772/oj/eng
13. Ittipornpaisarn, P., & Sae-Lim, P. (2025). Are companies really awaking in ESG? Analyzing ESG disclosure toward corporate sustainability text data. *International Journal of Disclosure and Governance*. <https://doi.org/10.1057/s41310-025-00309-z>
14. Maksymiv, Y., Skromyda, N., & Urbancic, J. (2024). Accounting and Reporting in Supporting the Transition to a Circular Economy: a Bibliometric Analysis. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*, 11(4), 101–110. <https://doi.org/10.15330/jpnu.11.4.101-110>
15. Teh, D., & Khan, T. (2024). Sustainability-focused accounting, management, and governance research: A bibliometric analysis. *Sustainability*, 16(23), 10435. <https://doi.org/10.3390/su162310435>
16. Roszak, S., Sandu, R., Königsgruber, R., & Ramid, S. (2025). The practice turn in integrated reporting (IR) research: a comprehensive review. *Accounting Auditing & Control*, 31(1), 7–51. <https://doi.org/10.3917/cca.311.0007>
17. Kampionis, G., Thanasas, G. L., Gorodyskiy, M., & Bereznyi, O. (2025). Blockchain in the New Era of Accounting: A PRISMA-Guided Review on Trends and Future Prospects. *Public Policy and Accounting*, (12), 3–12. [https://doi.org/10.26642/ppa-2025-2\(12\)-3-12](https://doi.org/10.26642/ppa-2025-2(12)-3-12) [in Ukrainian]
18. Ahmed, W. (2025). Blockchain and Big Data Integration in Financial Transparency: Explore How Combining Blockchain with Big Data Improves Transparency in Financial Reporting and Fraud Detection. *Journal of Economics, Business, and Commerce*, 2(2), 129–134. <https://doi.org/10.69739/jebc.v2i2.967>
19. Parra-Domínguez, J., Sanz Martín, L., López Pérez, G., & Zafra Gómez, J. L. (2025). The disruption of blockchain technology in accounting: A review of scientific progress. *Journal of Accounting & Organizational Change*, 21(7), 330–362. <https://doi.org/10.1108/JAOC-10-2024-0327>

Отримано: 19.03.2026
Прийнято до друку: 29.04.2026
Опубліковано: 29.05.2026

Beérkezett: 2026.03.19
Elfogadva: 2026.04.29
Megjelent: 2026.05.29

Received: 19.03.2026
Accepted: 29.04.2026
Published: 29.05.2026